

ปัจจัยของการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้: กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
จังหวัดระยอง

**Factors Affecting Career Indecision: A Case Study of Upper Secondary School Students
in Rayong Province**

เสาวลักษณ์ โรจน์สุธี (Souwaluck Rojsutee)* ดร.บัญญัติ ขงย่วน (Dr.Banyat Yongyuan)**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยพหุกรณีศึกษา ในระบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้สนามวิจัย คือ โรงเรียนในจังหวัดระยอง ทั้งในเขตเมือง และนอกเขตเมือง การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน ประกอบด้วยนักเรียนจากโรงเรียนในเขตเมืองจำนวน 6 คน และนักเรียนจากโรงเรียนนอกเขตเมืองจำนวน 6 คน ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 1 เดือน โดยใช้ 3 วิธีการหลัก คือ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ (3) การบันทึกภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่านักเรียนจากโรงเรียนทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมือง มีปัจจัยของการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพไม่แตกต่างกัน ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านครอบครัว ปัจจัยทางด้านโรงเรียน และปัจจัยส่วนบุคคล

ABSTRACT

The objective of this research is to study factors that influence the 'indecisiveness of making decisions regarding future careers' of secondary students (Matthayomsuksa grade 5) in Rayong province. This research is a multi-case study that obtains qualitative information to compare and focus on schools, both in urban and rural areas, in Rayong province. For 1 month, data was collected from 12 secondary students studying at Matthayomsuksa grade 5 (6 urban students and 6 rural students). We used 3 data collection methods: (1) Document analysis (2) In-depth interview and (3) Field notes. After data collection, the information is analysed and integrated in to separate categories. From this research, we have found that three main factors that influence urban and rural students to become indecisive in making plans for future careers; family, school and personal factors.

คำสำคัญ: นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ

Key Words: Secondary students, Career indecision-making, Career self-efficacy

* นักศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนการมนุษย์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาพัฒนการมนุษย์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

วัยรุ่น เป็นช่วงพัฒนาการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งทางร่างกาย การรับรู้ การเข้าใจอารมณ์ และสังคม กล่าวคือ วัยรุ่นจะมีการเจริญเติบโตเต็มที่ของสมอง และการเพิ่มขึ้นของฮอร์โมน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ของร่างกาย มีความต้องการเป็นอิสระ ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และมีความคลุมเครือในการเลือกแผนอาชีพ (สมภพ, 2551) ซึ่งการเลือกอาชีพถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ส่งผลต่ออนาคตของวัยรุ่น

ทฤษฎีการเลือกอาชีพของ Ginzberg (Liptak, 2001) ที่แบ่งช่วงการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเพื่อฝัน ระยะพิจารณาเลือกอาชีพ และระยะพิจารณาตามสภาพเป็นจริง โดยที่วัยรุ่นนั้น จะอยู่ในระยะพิจารณาตามสภาพเป็นจริง ซึ่งในระยะนี้ วัยรุ่นจะเริ่มคำนึงถึงโอกาสและข้อจำกัดต่างๆ ตามความเป็นจริงในการเลือกอาชีพ จากนั้นจะทำการสังเคราะห์แรงกดดันต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลเหล่านั้น โดยวัยรุ่นบางส่วนยังมีความลังเลใจเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ และส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพในที่สุด (จิรนนท์, 2552)

วัยรุ่นบางส่วนตัดสินใจเลือกอาชีพได้แล้ว และบางกลุ่มยังไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ หากวัยรุ่นสามารถเลือกอาชีพได้สอดคล้องกับความต้องการของตน จะทำให้มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการทำงาน (Scheffer's Theory of Vocational Choice) ซึ่งตรงกับทฤษฎีของ Super ที่กล่าวไว้ว่า “บุคคลที่ได้งานตามขั้นพัฒนาการ ได้ดำเนินไปอย่างราบรื่นในช่วงอายุต่างๆ ตอนวัยเด็กและวัยรุ่น ย่อมมีผลให้การพัฒนาบุคลิกทางด้านอาชีพมีความสำเร็จในผู้ใหญ่” (Super, 1990) ในทางตรงกันข้ามถ้าวัยรุ่นที่ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้แล้วไปประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับตนเองแล้ว ก็จะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการทำงาน และเนื่องจากคนเราต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพภายหลังจากการศึกษาเป็นเวลาช้านานถึงหนึ่งในสามของ

ชีวิต หรือประมาณ 100,000 ชั่วโมง การที่จะต้องอดทนต่อกิจกรรมที่น่าเบื่อหน่าย เป็นระยะเวลาอันแสนนานเช่นนี้ จะทำให้ชีวิตของคุณไม่มีความสุข การประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความสนใจและความถนัด นอกจากจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพน้อยแล้ว ยังเป็นการทรมานชีวิตอย่างหนึ่งอีกด้วย (สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงราย, 2551)

การที่วัยรุ่นไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ เช่นการขาดข้อมูลเกี่ยวกับตนเองทั้งในเรื่องค่านิยม ความสนใจ ทักษะหรือความถนัดในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ การขาดความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโลกของงาน ชนิด ประเภท ลักษณะการทำงาน รายได้ เป็นต้น หากไม่ได้ขาดข้อมูลดังกล่าวข้างต้น อาจเป็นเพราะความหวาดกลัว หรือความกังวลใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่างๆ (Guay et al., 2006) นอกจากนี้ครอบครัว ก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพของวัยรุ่นได้

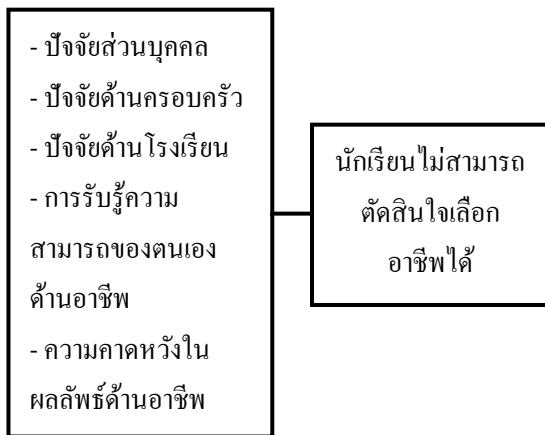
จังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายในกิจกรรมทางอาชีพ ทั้งในด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว เอื้ออำนวยให้เด็กและเยาวชนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างดี การที่เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดระยองไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่าเป็นเพราะปัจจัยใด และจากผลการวิจัยของชนากานต์ สัตย์อุดม (2557) เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยองไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพจำนวนร้อยละ 5.88 และพบว่านักเรียนที่ไม่ศึกษาต่อของจังหวัดระยองมีจำนวนร้อยละ 4 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18, 2555) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยของการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของจังหวัดระยอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอาชีพ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ไปสู่กรอบแนวคิด ดังนี้

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยพหุกรณีศึกษา ในระบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มนักเรียน ในโรงเรียนของจังหวัดระยองทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมือง การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน ประกอบด้วยนักเรียนจากโรงเรียนในเขตเมืองจำนวน 6 คน และนักเรียนจากโรงเรียนนอกเขตเมืองจำนวน 6 คน ใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 1 เดือน โดยใช้ 3 วิธีการหลัก คือ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ (3) การบันทึกภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

พื้นที่ในการวิจัย

เนื่องจากจังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายในกิจกรรมทางอาชีพ ทั้งในด้าน

อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว เอื้ออำนวยให้เด็กและเยาวชนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างดี การที่เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดระยองไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่าเป็นเพราะปัจจัยใด

กลุ่มตัวอย่างศึกษา

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดระยอง ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเขตเมืองและนอกเขตเมือง โดยอยู่ในกลุ่มที่ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาจากผลการสำรวจของชนากานต์ สัตย์อุดม (2557) เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดระยอง” โดยผู้วิจัยขอข้อมูลรายชื่อเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้คะแนนความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพต่ำสุด 6 อันดับสุดท้าย จากนั้นผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนตามรายชื่อดังกล่าว ว่ามีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยหรือไม่ เมื่อได้นักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการแล้ว ก็ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย และชี้แจงรายละเอียด รวมถึงขออนุญาตจากผู้ปกครองนักเรียนด้วย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ใช้พิจารณาข้อมูลต่างๆ เช่น สถิติการศึกษาต่อของนักเรียน คะแนนสะสมเฉลี่ยของนักเรียน (GPA) และรายได้เฉลี่ยในครอบครัวของนักเรียน

2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นวิธีการหลักในการศึกษา โดยสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองขณะสัมภาษณ์ เลือกใช้สถานที่สัมภาษณ์ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ได้แก่ สนามหญ้าของโรงเรียน และใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งไม่เกิน 1 ชั่วโมงควบคู่กับการบันทึกเสียง และบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมทันทีเพื่อป้องกันการผิดพลาดของข้อมูล

3) การบันทึกภาคสนาม ใช้บันทึกประเด็นที่น่าสนใจ ขณะที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์

การตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1. ก่อนทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าผู้ให้ข้อมูลอยู่ในกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดระยอง ที่มีความสามารถในการตัดสินใจต่ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่สุด

2. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจกับผู้ให้ข้อมูลก่อนที่จะทำการเก็บข้อมูล เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับการได้มาซึ่งข้อมูลในการวิจัย รวมถึงสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้ข้อมูลว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับมานั้นจะเป็นความลับ โดยใช้วิธีปกปิดชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลทุกอย่างที่ผู้วิจัยได้รับมานั้น เป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยอย่างแท้จริง

3. เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพอย่างเคร่งครัดตามหลักการ เพื่ออธิบายถึงสิ่งที่ผู้วิจัยได้ค้นพบขณะสัมภาษณ์ และหาข้อสรุปเพื่อใช้ในการตอบคำถามงานวิจัย

4. ผู้วิจัยมีขั้นตอนที่สามารถตรวจสอบได้โดยมีการบันทึกเกี่ยวกับ วันและเวลาที่สัมภาษณ์ โดยตรวจสอบได้จากโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์ และบันทึกเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล รวมถึงมีการรายงานขั้นตอนการทำงานแก่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ผู้วิจัยบันทึกไว้ โดยการบอกถึงความเข้าใจที่ผู้วิจัยมีต่อข้อมูลที่รับมา และแก้ไขข้อมูลเมื่อพบว่ามี ความเข้าใจที่ผิดพลาด

6. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบขั้นตอน และยืนยันความถูกต้องของประเด็นที่ได้จากการวิเคราะห์ รวมถึงช่วยตรวจสอบในประเด็นที่ได้รับว่าเพียงพอหรือไม่ในการตอบคำถามการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้น กระทำร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในแต่ละครั้ง และ

กระทำภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 จำแนกประเภทของปรากฏการณ์และจัดเก็บข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ โดยนำข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายกันมารวมไว้ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

2.2 ประมวลข้อมูลแต่ละหมู่ โดยการนำข้อมูลที่จำแนกไว้มาค้นหาความหมาย และเชื่อมโยงให้เห็นภาพรวม รวมทั้งการตีความเพื่ออธิบายในประเด็นต่างๆ พร้อมเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการทบทวนเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลจริงที่ได้จากพื้นที่ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากภาคสนาม เพื่ออธิบายเนื้อหาการวิจัยตามที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้ของข้อมูล เป็น หลัก ทั้งนี้ ตั้งอยู่บน ความ ถูก ต้อง ตาม กระบวนการวิจัย จากนั้นทำการสรุปผลการวิจัย และนำเสนอในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยของการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ของนักเรียนจากโรงเรียนทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมืองไม่แตกต่างกัน โดยปัจจัยของการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลักๆ คือ

1. ปัจจัยทางด้านครอบครัว

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยทางด้านครอบครัว ที่ส่งผลต่อการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้นั้น มี 2 สาเหตุ ได้แก่

1.1 การให้อิสระในการเลือกอาชีพของนักเรียน

การที่ครอบครัวให้อิสระในการเลือกอาชีพมากเกินไป ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกอาชีพหรือการศึกษา ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เลือกไม่ได้ว่าตนเองจะเรียนอะไรต่อไปในอนาคต และการที่นักเรียนไม่ได้รับข้อมูลจากผู้ปกครอง ในเรื่องของการเรียนต่อ หรืออาชีพในอนาคตนั้น ส่งผลให้นักเรียนรู้สึกกังวล ไม่ มีแนวทาง และไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“คุณพ่อคุณแม่ผมอยากให้เรียนต่อครับ เรียนอะไรก็ได้ ให้เป็นวุฒิตดศิว แก่ตัวไปจะได้ไม่ลำบาก แต่เขาไม่ได้บอกว่าอาชีพอะไรที่ทำแล้วจะไม่ลำบาก เขาให้ผมไปหาเองครับ”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

“ที่บ้านหนูให้อิสระในการเลือกอาชีพอย่างเต็มที่ค่ะ แต่หนูรู้สึกว่ามันมากเกินไป อยากให้พ่อกับแม่ช่วยแนะนำให้ว่า แต่ละอาชีพมีดีอย่างไร และนิสัยอย่างหนูเหมาะสมกับอาชีพอะไร เพราะพ่อกับแม่ เป็นคนที่รู้จักหนูมากที่สุด น่าจะให้คำแนะนำได้ แต่ท่านกลับบอกว่าแล้วแต่หนู หนูโตแล้ว คิดเองได้แล้ว”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 3

“เวลาผมไปปรึกษาคุณพ่อเรื่องเรียนต่อ ท่านบอกว่าแล้วแต่เรา อนาคตของเรา ให้เราเลือกเอง แล้วก็เปลี่ยนเรื่องคุย พ่อไม่ได้ Guide แนวทางเรื่องการเรียนต่อให้ บางครั้งผมก็คิดว่าพ่อไม่บังคับทำอาชีพนั้น อาชีพนี้ แต่ผมว่าผมอยากให้พ่อสนใจผมบ้างว่าผมจะทำอาชีพอะไรต่อไปในอนาคตดี”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 11

1.2 เศรษฐฐานะทางครอบครัว

ฐานะทางครอบครัว เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ นักเรียนไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ แม้ว่าครอบครัวจะสนับสนุนให้เรียนต่ออย่างเต็มที่ และแม้ นักเรียนจะทราบว่าสามารถกู้เรียนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ได้ แต่นักเรียนได้ให้เหตุผลว่าที่บ้านมีหนี้สิน และภาระมากแล้ว ไม่อยากเพิ่มภาระให้ครอบครัวอีก จึงเกิดความลังเลใจ ไม่แน่ใจว่าตนจะเลือกอาชีพอะไรถึงจะเหมาะสมกับตน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ที่บ้านผมมีภาระเยอะ ผมเป็นคนโต มีน้องอีก 3 คน ถ้าเรียนต่อก็จะต้องเลือกเรียนที่ที่ค่าใช้จ่ายไม่มาก เพราะไหนจะต้องส่งน้องเรียนอีก มันเป็นความ

กดดันอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ผมยังตัดสินใจไม่ได้ครับว่าจะเรียนต่ออะไรดี”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4

“ในใจหนูอยากเรียนต่อทางด้านสายการแพทย์ค่ะ พี่พวกนักวิทยาศาสตร์ สาธารณสุข พวกนี้ แต่ว่าอุปสรรคของหนูคือ แม่บอกว่าเรียนได้แต่ไม่รู้ว่าจะมีเงินส่งหรือไม่ หนูก็เลยตัดสินใจไม่ได้ว่าจะเรียนต่ออะไรดี เพราะแต่ละคณะก็ต้องใช้ค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง ไม่อยากเป็นหนี้”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9

“ที่บ้านหนูมีค่าใช้จ่ายเยอะค่ะ ไหนจะหนี้้นอกระบบอีก หนูเลยอยากเรียนต่อคณะที่ค่าใช้จ่ายไม่ต้องสูงมาก เพราะหนูกลัวว่าเรียนไปแล้วที่บ้านจะมีรายได้ไม่พอที่จะส่งหนูเรียนต่อ...
...หนูทราบเรื่องกู้เรียน กยศ. นะคะ แต่ไม่อยากจะค่ะ ชีวิตนี้หนูไม่อยากมีหนี้เพิ่มอีกแล้ว”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10

2 ปัจจัยทางด้านโรงเรียน

2.1 การให้ข้อมูลเรื่องการศึกษต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไม่เพียงพอ

โรงเรียนยังให้ข้อมูลเรื่องของการศึกษาต่อไม่เพียงพอกับที่นักเรียนต้องการ เช่น การเตรียมตัวเข้าศึกษาต่อในคณะต่างๆ เป็นต้น ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ที่โรงเรียนมีให้บริการห้องแนะแนวค่ะ หนูเคยไปใช้เรื่องกองทุน หรือเวลาที่ไปค้นใน Internet แล้วเจอทุนที่น่าสนใจ ก็จะมาปรึกษาอาจารย์ที่ห้องแนะแนวค่ะ ว่าต้องทำอะไรบ้าง รายละเอียดทุนเป็นอย่างไร ซึ่งอาจารย์ก็จะให้ข้อมูลได้ค่ะ...
...หนูอยากให้โรงเรียนมีประกาศเรื่องเกี่ยวกับการเรียนต่อเพิ่มเติม อยากให้โรงเรียนคิดว่า “เด็กต้องรู้ทุกอย่าง” ค่ะ เช่น ทำยังไงบ้างถึงจะได้เรียนต่อในคณะ

นี้มหาวิทยาลัยนี้ค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1

“ผมอยากให้ทางโรงเรียนมีการให้คำปรึกษา สอบถามเรื่องอาชีพ ว่าอนาคตอยากเรียนอะไร จะไปทางไหน หรือว่าจะเตรียมตัวอย่างไรบ้างครับ”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 6

“...ที่โรงเรียนมีการคิดประกาศเรื่องการเรียนต่อ โควตาศึกษาต่อ และมีอาจารย์แนะแนวให้ปรึกษา หนูก็ได้ อ่านประกาศและได้เคยปรึกษาอาจารย์แนะแนวบ้างค่ะ แต่ก็ยังไม่สามารถตัดสินใจเลือกที่จะเรียนต่อ หรือว่าเลือกอาชีพในอนาคตของหนูได้ เพราะส่วนใหญ่โรงเรียนจะเน้นเรื่องของทุน โควตา มากกว่าที่จะบอกว่าจะต้องทำอะไร ถึงจะเข้าเรียนคณะนั้นๆ ได้ค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10

นอกจากนี้ ยังพบว่า โรงเรียนยังให้ความสำคัญกับวิชาแนะแนว โสมรุม ค่อนข้างน้อย เนื่องจาก มักจะนำคาบวิชาเหล่านี้ ไปใช้ฝึกวัดผลประสงค์ เช่น นำไปใช้สอนวิชาเรียนอื่นๆ เป็นต้น ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า การที่โรงเรียนไม่ได้ตระหนักความสำคัญในวิชาแนะแนว โสมรุม รวมถึงการให้ข้อมูลเรื่องของการศึกษาต่อไม่เพียงพอ จะส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ชั่วโมงวิชาแนะแนวของผมส่วนใหญ่จะเป็นวิชาเลขแทนครับ โดยอาจารย์จะให้เหตุผลว่า เนื้อหาค่อนข้างเยอะ และเวลาสอนก็น้อย จึงต้องใช้ชั่วโมงวิชาแนะแนวมาสอน”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 4

“...เวลาวิชาฟิสิกส์สอนไม่ทัน อาจารย์ก็จะไปขอคาบแนะแนวมาสอนเพิ่มครับ”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 5

“ช่วงใกล้สอบ อาจารย์วิชาแนะแนวจะไม่ค่อยสอนค่ะ ส่วนใหญ่จะให้อ่านหนังสือเตรียมตัวสอบมากกว่าค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9

2.2 การจัดกิจกรรมเรื่องการค้นพบความถนัดในอาชีพของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไม่เพียงพอ

นักเรียนส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้นั้น เนื่องจากยังไม่พบศักยภาพของตนเอง และหวังที่จะให้โรงเรียนเป็นส่วนที่ช่วยชี้แนะให้ว่า ตนเองเหมาะกับอาชีพอะไร เหมาะกับการเรียนต่อคณะไหน ในอนาคต นักเรียนในกลุ่มนี้ต้องการรู้ถึงตัวตนที่แท้จริงของตนเอง ว่าลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ความถนัด ของตนเองนั้น เหมาะสมกับอาชีพแบบใด ดังนั้นการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมเรื่องการค้นพบความถนัดในอาชีพของนักเรียนยังไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้ถึงความสามารถ ความถนัด ที่แท้จริงของตนเอง ทำให้สับสน และไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“...นอกจากข้อมูลเรื่องเรียนต่อแล้ว ผมยังอยากให้ทางฝ่ายแนะแนว ประเมินว่านักเรียนแต่ละคน เหมาะสมกับอาชีพแบบไหนครับ จะได้ช่วยผมตัดสินใจเลือกอาชีพได้ง่ายขึ้น”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 2

“ที่โรงเรียนผมก็ให้ข้อมูลเรื่องเรียนต่อผ่านวิชาแนะแนว แต่ผมยังไม่รู้จะเลือกอะไรเลยครับ ก่อนที่จะให้ข้อมูลเรื่องเรียนต่อ ผมอยากให้ประเมินผมก่อนว่านิสัยของผมเป็นแบบไหน ควรที่จะเรียนต่ออะไรมากกว่าครับ”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7

“หนูอยากให้โรงเรียนมีแบบทดสอบเรื่องของความถนัดในแต่ละบุคคลค่ะ จะได้ว่าใครเหมาะกับอาชีพแบบไหน ซึ่งหนูคิดว่าเป็นประโยชน์กับทุกๆ คนที่ยังไม่รู้ ว่าตัวเองจะเลือกอาชีพอะไรต่อไปดีค่ะ”

ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12

3 ปัจจัยส่วนบุคคล

3.1 การรับรู้ความสามารถของตนเองไม่ตรงตาม

ความเป็นจริง และไม่มั่นใจในตนเอง

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนบางส่วนยังไม่รู้ถึงความสามารถที่แท้จริงของตนเอง หรือยังไม่รู้จักตัวเองดีพอ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่มั่นใจในใจตัวเองต่อการเลือกอาชีพ โดยให้เหตุผลว่า กลัวคะแนนไม่ถึง กลัวสอบไม่ติด ทั้งๆ ที่นักเรียนบางส่วนที่กลัวสอบไม่ติดนั้น มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี (เกรดเฉลี่ย มากกว่า 3.00) แต่ตัวนักเรียนกลับมองว่า ตนเองเรียนไม่เก่ง ไม่มั่นใจว่าจะสอบติด เนื่องจากความไม่มั่นใจในตัวเอง ซึ่งผลกระทบที่ตามมาอาจจะทำให้นักเรียนเลือกอาชีพที่ไม่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง อันเนื่องจากใช้คะแนนเป็นเกณฑ์ในการเลือกอาชีพ หากนักเรียนมีความมั่นใจในการเลือกอาชีพ มั่นใจในความสามารถของตนเอง นักเรียนก็จะสามารถตั้งเป้าหมาย และพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายนั้นๆ ซึ่งก็จะทำให้นักเรียนได้ประกอบอาชีพที่ตนเองต้องการ และเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“หนูยังตัดสินใจไม่ได้ค่ะว่าจะเรียนอะไรต่อดี กลัวเรียนไม่ได้ เพราะว่าไม่เก่งมาก คงต้องรอครูก่อนว่าคะแนนสอบเข้าพอที่จะเรียนต่อคณะไหนได้บ้าง แล้วค่อยมาเลือกอีกทีค่ะ”
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1 เกรดเฉลี่ย 3.75

“หนูเรียนไม่เก่งหรือค่ะพี่ แค่เพียงเอาตัวรอดได้ในแต่ละวิชานั่น หนูไม่ชอบเล่นกีฬาค่ะ และก็ไม่มีความสามารถพิเศษอะไร... หนูกลัวเรื่องสอบสู้คนอื่นเขาไม่ได้ กลัวสอบไม่ติดค่ะพี่”
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 9 เกรดเฉลี่ย 3.67

“หนูยังไม่อยากตัดสินใจเลือกอาชีพอะไรค่ะ พี่หรือครูคะแนนสอบก่อน กลัวว่าเลือกแล้วจะสอบไม่ติด เพราะยังมีคนเก่งๆ อีกมากที่เข้าสอบ”
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 8 เกรดเฉลี่ย 2.84

3.2 ความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยพบว่านักเรียนที่คาดหวังในผลลัพธ์อย่างหนึ่ง แต่ความสามารถของนักเรียนไม่สอดคล้องกับความสามารถที่มี จะทำให้นักเรียนไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพของตนเองได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ผมอยากเป็นนักดนตรี นักแสดงครับ แต่ผมเป็นคนขี้อาย เล่นกีตาร์ได้ แต่ไม่เก่ง หน้าตาก็ไม่ดี ความสามารถก็ไม่มี และก็ยังไม่รู้จักใครในวงการด้วย ผมก็ไม่รู้แล้วครับว่านอกจากนักแสดงแล้วผมอยากประกอบอาชีพอะไรต่อไปในอนาคต”
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 7

“จริงๆ แล้วหนูสนใจอาชีพทางด้านสายการแพทย์ แต่หนูกลัวพวกเลือด กลัวผี กลัวเรียนไม่ได้ และก็รู้ว่าถ้าเรียนทางด้านสายนี้แล้วจะต้องเรียนหนัก เจอทั้งเลือด เจอทั้งศพ หนูเลยยังไม่สามารถตัดสินใจได้ค่ะ ว่า จะเรียนต่ออะไรดี”
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 10

“ตอนนี้หนูยังไม่เริ่มมองอาชีพค่ะ เพราะมันยังไม่แน่นอน ใจจริงแล้ว หนูอยากเป็นพยาบาลค่ะ แต่คะแนนหนูไม่ถึง สอบเข้าสายวิทย์-คณิต ไม่ได้ จึงต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่ ทำให้ยังตัดสินใจไม่ได้ค่ะ ว่าอยากเรียนอะไรต่อดี”
ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 12

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยทางด้านครอบครัวกับการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านครอบครัวส่งผลต่อการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดระยอง การที่ครอบครัวให้อิสระในการเลือกอาชีพมากเกินไปโดยที่ไม่ได้เป็นหลักในการชี้แนะแนวทางในการเลือกอาชีพ

ให้กับนักเรียน ไม่ได้บอกว่าเรียนไปแล้วผลลัพธ์จะเป็นอย่างไร ทำให้นักเรียนเลือกไม่ได้ว่าตนเองจะเรียนอะไรต่อไปในอนาคต และการที่นักเรียนไม่ได้รับข้อมูลจากผู้ปกครอง ในเรื่องของการเรียนต่อ หรืออาชีพในอนาคตนั้น ส่งผลให้นักเรียนรู้สึกกว้างขวาง ไม่มีแนวทาง และไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรนนท์ ไวยศรีแสง (2552) ที่สรุปไว้ว่า ครอบครัวมีส่วนช่วยในการตัดสินใจด้านการแนะนำงานแต่ละงานมีลักษณะอย่างไร มีความเหมาะสมเพียงพออย่างไร รวมถึงญาติและพี่น้องที่มีประสบการณ์มาก่อนช่วยในการพิจารณางานให้ได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Dobbins (พิมพ์ปวีร์, 2545) ได้วิจัยเกี่ยวกับความปรารถนาและความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพของนักศึกษาและอาชีพของนักเรียนชายชั้นมัธยมปลายจำนวน 492 คน ในรัฐหลุยเซียนา สหรัฐอเมริกา ปรากฏว่า ครอบครัวมีอิทธิพลต่อเรื่องเหล่านี้มาก คือ บิดาจะมีอิทธิพลมากต่อการเลือกอาชีพ ส่วนมารดาจะมีอิทธิพลมากกว่าในการเลือกศึกษาต่อ ดังนั้น การที่ผู้ปกครองไม่ใส่ใจต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยที่ผลลัพธ์ไปทิศทางเดียวกัน ได้แก่ งานวิจัยของ Culter (2010), Ferry (2009), Bozgeyikli (2009) และ Bright & คณะ (2004) ที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยของครอบครัวส่งผลต่อการเลือกอาชีพของเด็ก บทบาทของบริบททางสังคมและระดับสถานะทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของเด็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้น และจากข้อมูลงานวิจัยในไทยของ พุดตาล ศรีเมฆ (2541) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า รายได้ของบิดา – มารดา มีผลกับการเลือกอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แต่ผลการวิจัยชิ้นนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ijeoma (2012) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพวิศวกร ซึ่งผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของผู้ปกครองนั้นไม่ส่งผลต่อ

การตัดสินใจเลือกอาชีพ และจากการศึกษาของ Taylor, Harris & Talor (2004) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัวและเด็กในระดับมหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1 กับการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยของครอบครัวไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพโดยตรง เป็นเพียงแรงกระตุ้นให้เด็กในเรื่องของแรงบันดาลใจในการเลือกอาชีพ และการสนับสนุนในด้านการศึกษาต่อเท่านั้น

จากทฤษฎี Cognitive Career Theory (SCCT) ของ Lent และคณะ (Gysbers, Heppner & Johnsston, 2003) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยครอบครัวนั้น เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยครอบครัวส่งผลต่อการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียน

2. ปัจจัยทางด้านโรงเรียนกับการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า การที่โรงเรียนให้ข้อมูลเรื่องการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไม่เพียงพอ สอดคล้องกับทฤษฎีของ Bronfenbender Koop & Krakow (Feldman, 2008) ที่กล่าวว่า โรงเรียนซึ่งถือเป็นองค์กรในระบบการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และโรงเรียนอยู่ในระบบจุลภาครองลงมาจากรอบครัว ซึ่งเด็กจะได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากโรงเรียน รวมถึงการเรียนการสอนจากครูประจำชั้น และครูแนะแนว ซึ่งเมื่อโรงเรียนที่ถือว่าเป็นองค์กรในระบบการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดนั้น ให้ข้อมูลเรื่องการศึกษาต่อไม่เพียงพอแก่นักเรียน นักเรียนจึงไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้

สอดคล้องกับที่สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (คมธัช และ ดนุพล, 2553) กล่าวถึงการแนะแนวอาชีพว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนานักเรียน ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งทุกด้าน คือ สติปัญญา ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และอุปนิสัยใจคอ ความเหมาะสมกับงาน หรืออาชีพใด

2. ช่วยให้นักคลั่งรักและเข้าใจโลกของงานอาชีพต่างๆ และองค์ประกอบของงาน เช่น ลักษณะของงานอาชีพ คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ เงินเดือนหรือรายได้ ความมั่นคงในงาน โอกาสก้าวหน้าในงาน สภาพปัจจุบัน และแนวโน้มของตลาดแรงงานในอนาคต สำหรับงานอาชีพต่างๆ เหล่านี้ เป็นต้น

3. ช่วยให้นักคลั่งรักเลือกและตัดสินใจเลือกงานอาชีพอย่างฉลาด ถูกต้อง เหมาะสมกับอัตภาพ

4. ช่วยให้นักคลั่งรักตัดสินใจเลือกอย่างฉลาด ในการเข้ารับการศึกษาฝึกอบรมในวิชาชีพต่างๆ

5. ช่วยให้นักคลั่งรักมีโอกาสพัฒนาบุคลิกลักษณะของตนให้เหมาะกับงานอาชีพ เช่น ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความตรงต่อเวลา ความร่วมมือในการทำงาน เป็นต้น

6. ช่วยให้นักคลั่งรักมีโอกาสสัมผัสกับงานอาชีพต่างๆ ตามความเหมาะสมกับวัย

7. ช่วยให้นักคลั่งรักสามารถปรับตนให้เข้ากับงานอาชีพ จนประสบความสำเร็จ และมีความสุขในงานอาชีพของตน

ดังนั้นจึงพบว่า วิชานี้เป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยโรงเรียนนั้น มีส่วนช่วยค้นพบความถนัดในอาชีพของนักเรียน และมีส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนได้ เมื่อโรงเรียนไม่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่ออย่างเพียงพอ หรือไม่ได้จัดกิจกรรมค้นพบความถนัดในอาชีพของนักเรียน นักเรียนจึงไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้

3. ปัจจัยส่วนบุคคลกับการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ

จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองไม่ตรงตามความเป็นจริง และการไม่มั่นใจในตนเองนั้น ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Cognitive Career Theory (SCCT) ของ Lent และคณะ (Gysbers, Heppner & Johnsston, 2003) ที่กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านอาชีพ ส่งผลโดยตรงต่อความสนใจใน

อาชีพ การกำหนดเป้าหมายของอาชีพ และการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Gysbers, Heppner & Johnsston, 2003) และจากการศึกษาของ Lease & Dahlbeck (2009), Ziebell (2009), Wrigh และคณะ (2013) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพ กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพในนักเรียนกลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลายและนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งนักเรียนที่มีระดับการรับรู้ความสามารถในตนเองสูงก็จะมีความสามารถในการตัดสินใจสูงขึ้นไปด้วย ดังนั้น การที่นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนเองไม่ตรงตามสภาพความเป็นจริง ย่อมทำให้เกิดความไม่มั่นใจในคุณค่า และความสามารถของตนเอง ซึ่งส่งผลไปสู่การไม่สามารถตัดสินใจในสิ่งต่างๆ ซึ่งรวมถึงการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพด้วย

นอกจากนี้ นักเรียนที่มีความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงนั้น ก็ส่งผลต่อการไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ziebell (2009), Betz & Voyten (1997) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพ กับการคาดหวังในผลลัพธ์ด้านอาชีพ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การคาดหวังในผลลัพธ์ด้านอาชีพนั้น มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกอาชีพในวัยรุ่น และสอดคล้องกับทฤษฎี Cognitive Career Theory (SCCT) ของ Lent และคณะ (Gysbers, Heppner & Johnsston, 2003) ที่กล่าวว่า ความคาดหวังในผลลัพธ์ด้านอาชีพ จะเป็นตัวทำนายถึงความสนใจในอาชีพ การตั้งเป้าหมายในอาชีพ และการตัดสินใจเลือกอาชีพ ดังนั้น เมื่อคาดหวังในผลลัพธ์ด้านใดแล้ว ย่อมนำไปสู่การตัดสินใจในการเลือกอาชีพ รวมถึงได้รู้จักตนเองมากขึ้น ในทางกลับกัน นักเรียนที่มีความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงนั้น ก็ส่งผลให้ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 จากการศึกษาพบว่า การที่ครอบครัวให้อิสระในการเลือกอาชีพมากเกินไป โดยที่ไม่ได้เป็นหลักในการชี้แนะแนวทางในการเลือกอาชีพให้กับนักเรียน ทำให้ นักเรียนส่วนใหญ่เลือกไม่ได้ว่าตนเองจะเรียนอะไร หรือ จะประกอบอาชีพอะไรต่อไปในอนาคต ดังนั้น ผู้ปกครอง จึงควรเอาใจใส่ต่อบุตรหลาน ในเรื่องของการเลือกอาชีพ เพื่อให้เด็กไม่รู้สึกแค้นใจ และมีแนวทางในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ขณะเดียวกัน โรงเรียนควรมีการจัด กิจกรรมปฐมนิเทศ หรือการพบครูประจำชั้น เพื่อกระตุ้น ให้ผู้ปกครองสนใจนักเรียนในเรื่องของการเลือกอาชีพ มากขึ้น

1.2 จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนยังให้ข้อมูลเรื่องของการศึกษาต่อไม่เพียงพอ ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ดังนั้น ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ควรมีการวางแผนจัดกิจกรรมแนะแนวในหัวข้อการเลือกอาชีพ และกิจกรรมค้นพบตัวเอง และให้ข้อมูลครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้ นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้

1.3 จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนยังไม่ให้ความสำคัญกับวิชาแนะแนว เนื่องจากนำวิชาแนะแนวไปใช้ทำกิจกรรมอย่างอื่น ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนควร ประกาศนโยบายให้ความสำคัญกับวิชาแนะแนวมากขึ้น และกำกับติดตามให้ครูแนะแนวหรือครูประจำชั้นจัด กิจกรรมคาบแนะแนวตามที่ตารางกำหนดไว้ เพราะในวิชานี้ สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ นักเรียนค้นพบศักยภาพของตนเอง และส่งผลให้สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นดังกล่าวในจังหวัดอื่นๆ เช่น จังหวัดในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล เพื่อ สะท้อนให้เห็นมุมมองอื่นๆ ที่ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้

2.2 เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเชิงคุณภาพ จึงไม่สามารถที่จะสรุปอ้างอิงในลักษณะแนวกว้างได้ จึง

ควรศึกษาในเรื่องดังกล่าวในลักษณะผสมผสานวิธีระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

จิรนนท์ ไวยศรีแสง. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ของนักเรียนศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

คมชัช รัตนคช และคุณพล คลอวุฒินันท์. (2553). การแนะแนวอาชีพ. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2555, จาก http://issuu.com/kbook/docs/career_guidance/4

ชนากานต์ สัตย์อุดม (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนการมนุษย์ , มหาวิทยาลัยมหิดล.

พิมพ์วิวี ศรีกิจการ. 2545. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) ศึกษากรณีวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

พุดตาล ศรีเมฆ (2541). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมภพ เรื่องตระกูล. (2551). ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น. คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล: กรุงเทพมหานคร

สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงราย. (2551). แนะแนวอาชีพ. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.cr-emp.com>

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (2555). สถิติการสอบเข้าศึกษาต่อหลังจากจบ

- การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.nesdb.go.th>
- Betz, N. E. & Vuyten, K. K. (1997). Efficacy and outcome expectations influence career exploration and decidedness. *The Career Development Quarterly*, 46(2).
- Bozgeyikli, H. (2009). The influence of social support perception and socioeconomic status on career decision making self-efficacy of elementary school students. 3rd International Technology, Education and Development Conference.
- Bright et al. (2004). The Role of Social Context and Serendipitous Events in Career Decision Making. *Journal of Counseling Psychology*, 34(3), 293-298.
- Clutter, C. (2010). The effects of parental influence on their children's career choices.
- Ferry, N. M. (2009). Factors influencing career choices of adolescents and young adults in rural Pennsylvania. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 9(3), 189-203.
- Guay et al., (2006). Distinguishing Developmental From Chronic Career Indecision: Self-Efficacy, Autonomy, and Social Support. *Journal of Career Assessment*, 14 (2), 235-251.
- Gysbers, N. C., Heppner, M. J., & Johnston, J. A. (2003). *Career counseling: Process, issues, and techniques* (2nd ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Ijeoma, A. H. (2012). Career choice in engineering: the influence of peers and parents: implication for counseling. *College Student Journal*, 43(3).
- Lease, S. H. & Dahlbeck, D. T. (2009). Parental Influences, Career Decision-Making Attributions, and Self-Efficacy Differences for Men and Women?. *Journal of Career Development*, 36(2), 95-113.
- Liptak, John J. (2001). *Treatment Planning in Career Counseling*. Wadsworth.
- Robert S. Feldman. (2008). Child and Adolescent Mental Health Research in the Context of Hurricane Katrina: An Ecological Needs-Based Perspective and Introduction to the Special Section. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 37(3), 487-494.
- Super, D. E. (1990). A life-span, life-space approach to career development. In D. Brown, L. Brooks, & Associates (Ed.), *Career Choice and Development* (2nd ed., pp. 197-261). San Francisco: Jossey-Bass Publishing.
- Taylor J, Harris and Talor S. (2004). Parents Have Their Say...About Their College-Age Children's Career Decisions. *Journal of Career*.
- Wright, S. L., Jenkins-Guarnier, M. A. & Murdock J. L. (2013). Career development of college student persistence, self-efficacy and academic success. *Journal of Career Development*, 40(4), 292-310.
- Ziebell. (2009). Promoting viable career goals through career decision-making self-efficacy and career maturity in inner-city high school students; A test of social Cognitive theory.
- Zunker, Vernon G. (1994). *Career Counseling Applied Concepts of Life Planning*. (4th ed.). Wadsworth, Inc.